ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
กระท้อนคลองน้อย
ทะเบียนเลขที่ สช 67100240

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กระท้อนคลองน้อย คำขอเลขที่ 66100343 ทะเบียนเลขที่ สช 67100240 ซึ่งมีรายการทางทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน 24 พฤศจิกายน 2566

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. 2567

(นางสาวนุสรา กาญจนกูล)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

๑๔๓๘/๒๕๖๗

กระท้อนคลองน้อย

Klongnoi Santol หรือ Krathon Klongnoi

(1) **เลขที่คำขอ** 66100343 **ทะเบียนเลขที่** สช 67100240

(2) **วันที่ยื่นคำขอ** 24 พฤศจิกายน 2566 **วันที่ขึ้นทะเบียน** 24 พฤศจิกายน 2566

(3) **ผู้ขอขึ้นทะเบียน** จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่อยู่ ศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

(4) **รายการสินค้า** กระท้อน

(5) **คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า**

คำนิยาม

กระท้อนคลองน้อย หรือ Klongnoi Santol หรือ Krathon Klongnoi หมายถึง กระท้อนพันธุ์อีล่าและพันธุ์ปุยฝ้าย ทรงผลค่อนข้างกลม หรือกลมแป้น ผิวเปลือกสีเหลืองทอง เปลือกบาง เนื้อหนา ไม่ฝาด ปุยหรือเนื้อหุ้มเมล็ดฟู หนา แน่น สีขาว รสชาติหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย ปลูกในพื้นที่ตำบลคลองน้อย ตำบลบางไทร ตำบลบางใบไม้ ตำบลบางโพธิ์ ตำบลบางชนะ และตำบลคลองฉนาก ของอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลักษณะของสินค้า

กระท้อนคลองน้อย จำนวน 2 สายพันธุ์ ประกอบด้วย

(1) พันธุ์อีล่า

(1.1) ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง ผลค่อนข้างกลม ขนาดปานกลางถึงใหญ่ น้ำหนักผลประมาณ 0.3 – 1.7 กิโลกรัมต่อผล
- เปลือกผล เปลือกบาง เมื่อสุกมีสีเหลืองทอง
- เนื้อ สีขาว หนา แน่น ปุยหรือเนื้อหุ้มเมล็ดนุ่ม ฟู
- รสชาติ หวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย ไม่ฝาด มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว
- เมล็ด เล็กและลีบ

(1.2) ลักษณะทางเคมี

- ค่าความหวานตั้งแต่ 12 องศาบริกซ์ขึ้นไป

(2) พันธุ์ปุยฝ้าย

(2.1) ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง ผลค่อนข้างกลม แป้น ขนาดปานกลาง น้ำหนักผลประมาณ 0.3 – 0.7 กิโลกรัมต่อผล
- เปลือกผล เปลือกบาง มีขนนุ่ม สัมผัสคล้ายกำมะหยี่ เมื่อสุกมีสีเหลืองทอง
- เนื้อ สีขาว หนา แน่น ปุยหรือเนื้อหุ้มเมล็ดนุ่ม ฟู
- รสชาติ หวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย ไม่ฝาด มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว
- เมล็ด เล็กและลีบ

(2.2) ลักษณะทางเคมี

- ค่าความหวานตั้งแต่ 12 องศาบริกซ์ขึ้นไป

กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) การเตรียมต้นพันธุ์ โดยใช้ต้นพันธุ์ที่ได้จากการติดตากับต้นตอที่ได้จากการเพาะเมล็ด ในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(2) ก่อนทำการปลูกให้ปรับพื้นที่ให้ราบโดยการไถพรวน หรือยกร่องในพื้นที่ลุ่ม ตามความเหมาะสมของพื้นที่ รวมถึงกำหนดระยะปลูกให้เหมาะสมตามลักษณะของพื้นที่

(3) เตรียมหลุมปลูก โดยขุดหลุมให้มีขนาดพอเหมาะ รองก้นหลุมด้วยมูลสัตว์ หรืออินทรียวัตถุอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของสภาพดิน จากนั้นนำกิ่งพันธุ์วางไว้ตรงกลางหลุม กลบดินให้สูงไม่เกินรอยแผลที่ติดตา ใช้ไม้ปักเป็นหลักและผูกเชือกยึดเพื่อป้องกันลมกรรโชก

การดูแลรักษา

(1) การให้น้ำ แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะก่อนให้ผลผลิตควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ปริมาณและความถี่ของการให้น้ำขึ้นอยู่กับสภาพความชื้นของดิน และระยะให้ผลผลิต ก่อนออกดอกควรงดให้น้ำ ระยะดอกบานควรลดปริมาณการให้น้ำ และเมื่อกระท้อนติดผลแล้ว ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

(2) การใส่ปุ๋ย เพื่อบำรุงหลังดอกบานและติดผล และฟื้นฟูต้นหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

(3) การกำจัดวัชพืช โดยการตัดหญ้าและรักษาความสะอาดบริเวณโคนและลำต้นให้โล่งเตียน เพื่อป้องกันการสะสมของโรคและแมลง ตัดแต่งกิ่งทรงพุ่มให้โปร่ง แสงแดดส่องถึง และใช้การกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

การห่อผลและการเก็บเกี่ยว

(1) การห่อผลช่วงติดผลอ่อน ให้ตัดแต่งผลที่ไม่สมบูรณ์ออกแล้วห่อผลให้มิดชิด ทำรูระบายน้ำที่ก้นถุง

(2) ระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการเก็บเกี่ยว มักจะตรงกับช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคมของทุกปี โดยนับอายุประมาณ 170 – 180 วันจากวันที่ดอกบาน หรืออาจสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะภายในของผล เช่น เนื้อนุ่มขึ้น ความฝาดลดลง เป็นต้น หรือลักษณะภายนอกผล เช่น สีผิวเปลือกเป็นสีเหลือง หรือน้ำตาลจนถึงก้นผล เป็นต้น

(3) การควบคุมผลผลิต ให้เก็บเกี่ยวผลผลิตที่อยู่ในระยะบริบูรณ์และมีการห่อผลเท่านั้น รวมถึงต้องไม่มีร่องรอยการทำลายของแมลงศัตรูพืช

(4) วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคนขึ้นไปบนต้นแล้วใช้กรรไกรตัดขั้วผลที่มีตะกร้อรองรับ แล้วโยนลงด้านล่างที่มีภาชนะรองรับกันกระแทกเพื่อป้องกันความเสียหาย

(5) เมื่อเก็บผลผลิตแล้ว ให้ลำเลียงจากสวนไปยังสถานที่คัดแยกและรวบรวมผลผลิต ต้องขนย้ายด้วยภาชนะที่สามารถป้องกันการกระแทก หรือทำให้เกิดรอย

(6) การคัดเกรด คัดผลที่มีลักษณะตรงตามสายพันธุ์ ไม่มีรอยแตกร้าว จากนั้นคัดแยกตามขนาดที่ต้องการเพื่อนำไปจำหน่าย

การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว

หลังจากการเก็บเกี่ยว ให้ตัดแต่งกิ่งที่แตกหัก กิ่งที่เป็นโรค และกิ่งที่ไม่ต้องการออก พร้อมใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยเคมี ตามสภาพความสมบูรณ์ของต้น แล้วรดน้ำให้มีความชื้นพอเหมาะ

การบรรจุหีบห่อ

(1) รายละเอียดบนฉลาก หรือบรรจุภัณฑ์ ให้ประกอบด้วยคำว่า “กระท้อนคลองน้อย” หรือ “Klongnoi Santol” หรือ “Krathon Klongnoi”

(2) ให้ระบุชื่อผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการค้า สถานที่ผลิตหรือจัดจำหน่าย วันที่เก็บเกี่ยวหรือบรรจุ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พันธุ์กระท้อน วิธีการเก็บรักษา เป็นต้น เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคและสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้

(6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองน้อย ตำบลบางไทร ตำบลบางใบไม้ ตำบลบางโพธิ์ ตำบลบางชนะ ตำบลคลองฉนาก ตำบลวัดประดู่ ตำบลขุนทะเล ตำบลมะขามเตี้ย ตำบลตลาด และตำบลบางกุ้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำตาปีเป็นแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน มีสภาวะน้ำขึ้นน้ำลงตามอิทธิพลของน้ำทะเล บางส่วนมีสภาพพื้นที่เป็นป่าจาก น้ำตก และร่องน้ำ จึงทำให้เหมาะสำหรับปลูกพืชต่าง ๆ โดยเฉพาะไม้ผล สำหรับสภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีตะกอนน้ำทะเลมาทับถมและในฤดูน้ำหลากมีดินตะกอนที่เกิดจากการพัดพามาทับถมกันเป็นเวลานานเกิดเป็นดินร่วนเหนียวเนื้อละเอียด มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุธรรมชาติ สภาพดินเป็นดินสองน้ำ (น้ำจืดผสมน้ำกร่อย) ทำให้ผลผลิตกระท้อนมีรสชาติหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย แตกต่างจากการปลูกในพื้นที่อื่น

ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด ได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เป็นลมที่พัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย จึงพัดเอาไอน้ำและความชุ่มชื้นมาสู่ประเทศไทย ทำให้ฝนตกชุก ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทยระหว่างกลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 25 - 30 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ 75 - 80 ปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,500 - 2,000 มิลลิเมตรต่อปี ส่งผลให้อากาศหนาวเย็นและมีฝนตกชุก

ด้วยลักษณะพื้นที่และแหล่งภูมิศาสตร์ที่อุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีแร่ธาตุในธรรมชาติมาก ประกอบกับลักษณะภูมิอากาศในแต่ละฤดูกาลที่เหมาะสม ทำให้กระท้อนเจริญเติบโตได้ดี ออกดอกติดผลมาก ตลอดจนเกษตรกรมีการจัดการสวนที่ดี ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ผลใหญ่ ทรงสวย ผิวเรียบเนียน เปลือกบาง เนื้อหนา แน่น เนื้อสีขาว ปุยนุ่ม ฟู และที่สำคัญรสชาติหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย จากแหล่งสองน้ำแห่งเมืองสุราษฎร์ธานี

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ. 2535 นายบุญมาก มณีโชติ ได้นำต้นกระท้อนพันธุ์อีล่าจากจังหวัดปราจีนบุรี มาปลูกในตำบลคลองน้อย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยปลูกแบบยกร่อง เพื่อควบคุมน้ำเข้า-ออก และปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม เนื่องจากในพื้นที่มีน้ำตลอดทั้งปี มีสภาวะการขึ้นลงของน้ำทะเล และดินตะกอนที่เกิดจากการพัดพาของน้ำและตกตะกอนทับถมกัน ทำให้มีความสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุธรรมชาติ สภาพดินสองน้ำ (น้ำจืดผสมน้ำกร่อย) ส่งผลให้กระท้อนมีคุณภาพและรสชาติดี จึงเพาะพันธุ์ต้นกระท้อนจำหน่ายให้แก่เกษตรกรที่สนใจ ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2540 ได้มีการนำกระท้อนพันธุ์ปุยฝ้ายมาปลูก ก็ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและรสชาติที่ดีเช่นกัน จึงเป็นที่นิยมของของผู้บริโภค ส่งผลให้มีการปลูกกระท้อนกันอย่างแพร่หลายครอบคลุมตำบลคลองน้อย และตำบลข้างเคียง นอกจากนี้ ยังมีการนำผลกระท้อนคลองน้อยไปจัดแสดงและประกวดในงานต่าง ๆ เช่น งานเงาะโรงเรียนนาสาร งานเกษตรแฟร์ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น และได้รับรางวัลชนะเลิศทุกปี จนกระทั่ง พ.ศ. 2544 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อยได้จัดงาน “ของดีคลองน้อย” ขึ้น มีการประกวดกระท้อนหลากหลายขนาดและสายพันธุ์ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตทางด้านการเกษตร ตลอดจนความเป็นอยู่วิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ และจัดเป็นประจำต่อเนื่องมาทุกปี ปัจจุบันกระท้อนคลองน้อย มีการกระจายสินค้าไปจำหน่ายทุกภูมิภาคของประเทศผ่านช่องทางออนไลน์ รวมถึงมีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรเพื่อรวบรวมกระท้อนคลองน้อยส่งจำหน่ายไปยังห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และผ่านเครือข่ายสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การผลิต กระท้อนคลองน้อย ครอบคลุมพื้นที่ 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองน้อย ตำบลบางไทร ตำบลบางใบไม้ ตำบลบางโพธิ์ ตำบลบางชนะ และตำบลคลองฉนาก ของอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี รายละเอียดตามแผนที่

(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) กระท้อนคลองน้อย ต้องผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด และตามกระบวนการผลิตข้างต้น

(2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า กระท้อนคลองน้อย รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

(9) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

(1) ให้มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กระท้อนคลองน้อย

(2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กระท้อนคลองน้อย และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิต และระดับจังหวัด

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์
กระท้อนคลองน้อย

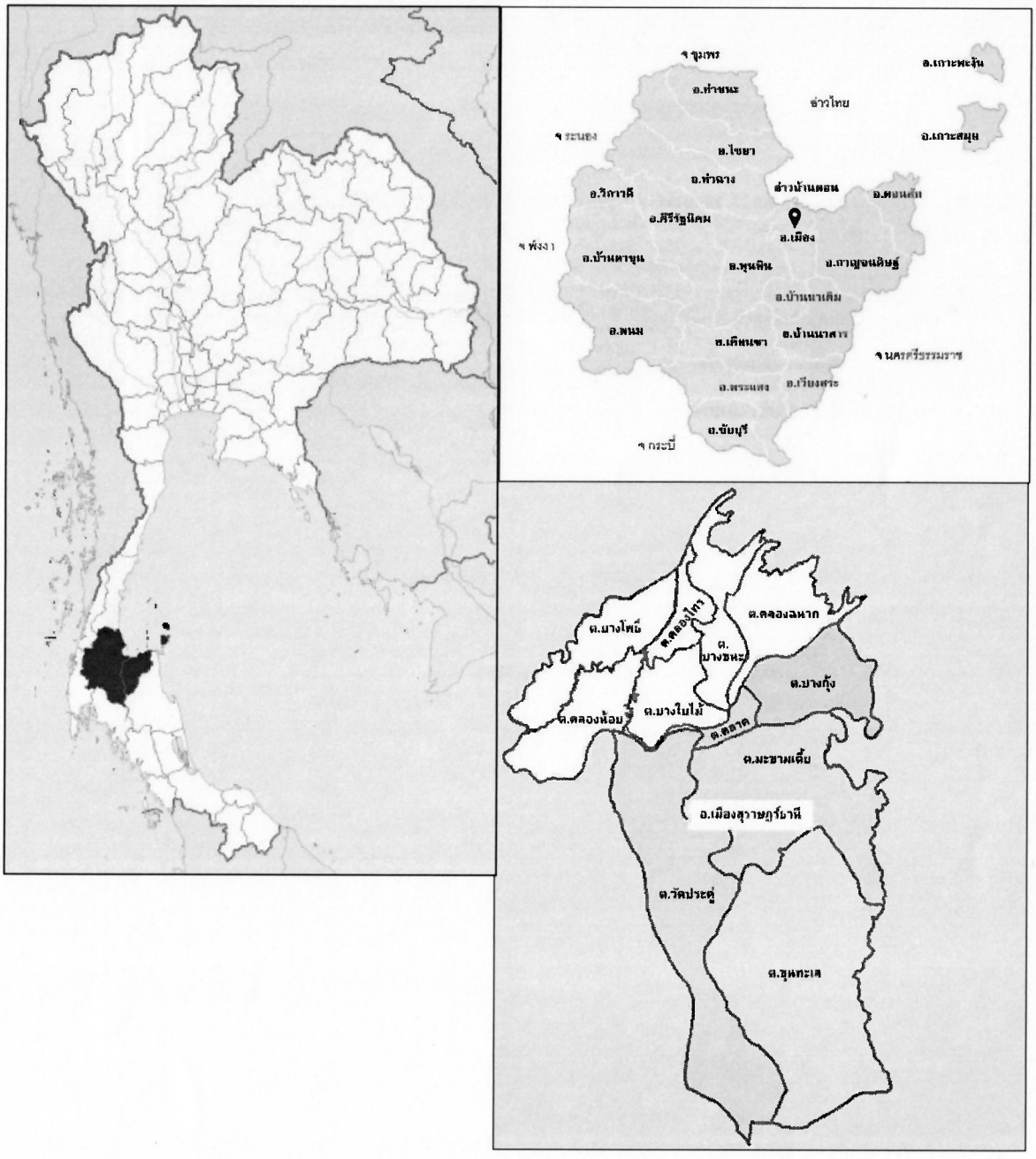

ขอบเขตการผลิต กระท้อนคลองน้อย ครอบคลุมพื้นที่ 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองน้อย ตำบลบางไทร ตำบลบางใบไม้ ตำบลบางโพธิ์ ตำบลบางชนะ และตำบลคลองฉนาก ของอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี